

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญที่ควรจะต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีพื้นฐานทางการวัดและประเมินผลการศึกษา แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีพื้นฐานทางการวัดและประเมินผลการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการวัดและการประเมินผล

คำว่า "การวัดผล" และ "การประเมินผล" มีนักการศึกษาหลายคนได้ให้คำจำกัดความไว้ ซึ่งอาจจะมีส่วนที่เหมือนหรือแตกต่างกันไป ทั้งขึ้นอยู่กับแนวความคิด สภาพสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และกาลเวลา ดังนั้นการจะให้ความหมายว่า การวัดผล การประเมินผลคืออะไร คงเป็นเรื่องหาข้อยุติได้ยากพอสมควร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจึงเลือกความหมายของคำดังกล่าวมาเสนอ ดังนี้

2.1.1.1 ความหมายของการวัดผล

Noll (1965) ได้อธิบายความหมายของการวัดผลว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัดในเชิงปริมาณ โดยผลที่ได้จากการวัดจะแสดงออกมาเป็นจำนวนหรือตัวเลขที่แน่นอนกว่าที่จะบรรยายเกี่ยวกับสิ่งนั้น

Ebel (1966) กล่าวว่า การวัดผลเป็นกระบวนการในการกำหนดจำนวนให้กับแต่ละสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มของสิ่งของ หรือบุคคลที่เราต้องการวัด เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณลักษณะที่จะวัดของสิ่งของหรือของบุคคลนั้นๆ และยังรวมไปถึงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด

กับเกณฑ์มาตรฐานบางอย่างที่กำหนดไว้ด้วย

Nunnally (1967) ได้ให้ความหมายว่า การวัดผล หมายถึง การกำหนดค่าเป็นจำนวนตัวเลขให้แก่สิ่งของ หรือคุณลักษณะต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้

Marshall (1972) ได้ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่า เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้พิจารณาในการตัดสินใจ

Thorndike (1972) ได้อธิบายไว้ว่า การวัดผลการศึกษา เป็นการบอกคุณลักษณะของคนใดคนหนึ่งอย่างกว้างขวาง จากการให้การศึกษา ซึ่งจะบอกลักษณะได้ 2 วิธี คือ การบอกคุณลักษณะด้วยการทดสอบ และการบอกคุณลักษณะด้วยการสังเกต

ชวาล (2518) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการใดๆที่จะได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแน่นอนขนาด สมรรถภาพนามธรรมของคนเรียนคนหนึ่งอยู่ในคน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องกระต้น ก็ถือเอาจำนวนผลงานของคนเรียนนั้นแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบออกมาเป็นเครื่องชี้บอกว่าเขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้นๆ ปานใด

สภาพ และอรพินธ์ (2518) กล่าวถึงการวัดผลไว้ว่า การวัดผลเป็น กระบวนการกำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุ สิ่งของ หรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่จะสอบวัด และเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้นๆ ผลที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวเลขหรือหน่วยที่ใช้แทนลักษณะนั้นๆได้ ซึ่งเป็นการวัดตามปริมาณ

ล้วน (2518) กล่าวถึงการวัดผลว่า หมายถึง การนำเครื่องมือไป กระตุ้นแบบ หรือไปเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งปริมาณของสิ่งนั้น

จากความหมายของการวัดผลทางการศึกษาทั้งหลายกล่าวมาพอสรุปได้ว่า การวัดผลเป็นกระบวนการเพื่อจะได้มาซึ่งตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งหรือการจะวัด โดยใช้เครื่องมือหรือมาตรฐาน

2.1.1.2 ความหมายของการประเมินผล

Adams (1964) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึงกระบวนการที่ใช้เครื่องมือวัดผล ทำการวัดทั้งปริมาณและคุณภาพในเวลาเดียวกัน กระบวนการนี้กระทำต่อเนื่องจากการวัดผล กล่าวคือ เป็นการกำหนดคุณค่าให้แก่สิ่งของต่างๆ โดยอาศัยผลจากการวัดเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจ

Thorndike and Hagen (1969) กล่าวว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการที่สมบูรณ์สำหรับบ่งชี้ให้ทราบว่า ในกระบวนการทางการศึกษาที่ใดกำหนดวัตถุประสงค์ต่างๆไว้แล้ว มีวัตถุประสงค์ใดบ้างที่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการประเมินผลอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ รวมทั้งหลักฐานอื่นๆ อีกด้วย ตลอดจนพิจารณาความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการเรียนมา ประกอบการตัดสินใจด้วย

Alkin and Gibbon (1975) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบจริงๆ และการนำข้อมูลของการทดสอบจริงๆ เพื่อนำมาตัดสินใจ

Beggs and Lewis (1975) กล่าวถึงการประเมินผลว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการของการแยกแยะ จัดทำ และเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับตัดสินใจ ประเมินค่าทางเลือกต่างๆ

Gronlund (1976) ให้ความหมายในเชิงการประเมินผลการเรียนรู่ว่า เป็นกระบวนการอย่างมีระบบที่อธิบายสิ่งที่ต้องการประเมิน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบกับการตัดสินคุณค่าให้กับสิ่งนั้น โดยมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ชวาล (2518) กล่าวถึงการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึงกระบวนการที่กระทำทุก รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ คือครุภัณฑ์จากการวัดผลเหล่านั้น มารวมกันเพื่อนำไปใช้วินิจฉัย ตีราคาคุณค่าและชี้ขาดลงเป็นผลสรุปว่า เด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สมควรสอบได้หรือตก และการประเมินค่าเหล่านี้จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานการวัดผลด้วย

สัทภาพ และอรพินธ์ (2518) กล่าวว่า การประเมินผลการศึกษา เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริง และการกระทำบางทีขึ้นอยู่กับวิธีการเพียงอย่างเดียว เช่น คะแนนสอบ แต่ส่วนมากมักเป็น

การรวบรวมการวัดหลายอย่าง ต่างๆกัน เพื่อวินิจฉัยคุณค่าหรือตัดสิน
คุณลักษณะต่างๆที่ได้จากการวัดหลายอย่าง

ลวิน (2518) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษาว่า
หมายถึง การนำเอาผลจากการวัด มาพิจารณาโดยอาศัยเกณฑ์ เหตุผล แล้ว
จึงสรุปว่าสิ่งนั้นคืออะไร ควรหรือไม่ควร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวม
ข้อมูลที่ได้จากการวัดหลายๆด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้ง
การใช้วิจารณญาณ จากนั้นนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อตัดสินและ
กำหนดคุณค่าให้กับบุคคลหรือสิ่งของนั้นๆ

✓ 2.1.2 ประเด็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

Thorndike and Hagen (อ้างถึงใน จริยา, 2522) ได้สรุปเกี่ยว
กับปรัชญาการวัดผลการศึกษา ดังนี้

การวัดผลทางการศึกษาและจิตวิทยา เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจาก
การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการวัดในด้าน
นี้มีความแม่นยำอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับ การวัดทางด้าน
กายภาพ ดังนั้นหากการวัดและประเมินผลควรจะได้ตระหนักถึงในเรื่องนี้
ควรพยายามเลือกวิธีการ เครื่องมือในการวัดที่วัดได้ให้เหมาะได้ และ
เหมาะสมกับสถานการณ์ สำหรับผลที่ได้จากการวัดและประเมินผล ควรใช้
เป็นเพียงสมมติฐานเฉพาะเรื่อง ไม่ควรถือเป็นข้อสรุปที่ตายตัว นอกจากนี้
ก็ควรใช้เครื่องมือวัดผลแต่ละอย่าง ควรจะเป็นที่ให้ความสนใจอย่างจริงจัง
และมีทักษะในการใช้เครื่องมือต่างๆ ทั้งนี้เพื่อจะให้การวัดและประเมินผล
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

✓ ชวาล (2518) ได้สรุปแนวความคิดที่ควรยึดถือเกี่ยวกับการวัดผล
การศึกษาว่า การสอบเป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมี
ความมุ่งหมายที่จะวัดศักยภาพของบุคคลมากกว่าการวัดด้านความรู้ความจำ
ดังนั้นผลของการสอบจึงไม่เพียงแต่บอกว่าใครสอบได้ สอบตกเท่านั้น แต่การ
สอบควรบ่งบอกถึงความสามารถของนักเรียนว่า เคนคอบในเรื่องใด เพื่อจะได้
หาทางสนับสนุนหรือแก้ไขข้อบกพร่องให้นักเรียน ก่อปรกัเป็นแนวทางให้ทุก

เกี่ยวข้องได้ประเมินว่า การให้นักเรียนไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลในการเรียน อาจเนื่องมาจากวิธีการสอนของครูไม่ดี แบบเรียนไม่เหมาะสม เนื้อหายากเกินไป เป็นต้น ด้วยเหตุนี้นักวิจัยและประเมินผลจึงควรทำเพื่อพัฒนาบุคคลให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "ทดสอบเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของมนุษย์"

✓ 2.1.3 ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการศึกษา

✕ Terviliger (1971) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้หรือการตัดสินระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนแต่ละคนนั้น ผู้สอนเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง อีกทั้งผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และเพื่อนผู้เรียนเองก็มีบทบาททางอ้อมในการตัดสินคุณค่าของระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนแต่ละคน และได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้ว่า มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- เพื่อบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีทักษะและความรู้สำคัญพอเพียงหรือไม่
- เพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียน โดยสังเกตจากกระบวนการของสัมฤทธิ์ผลที่แสดงออกมาให้เห็น
- เพื่อบ่งชี้ถึงระดับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

✓ กมล (2510) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลว่า มีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อวัดระดับความเจริญงอกงามของนักเรียน และหาทางส่งเสริมให้ดีขึ้น คือให้ทราบว่ามีความเจริญงอกงามไปอย่างไร และจะดำเนินการอย่างไรต่อไป การประเมินผลด้านนี้จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน การสำรวจความต้องการและการแนะแนวต่างๆ ประการที่สอง เพื่อค้นหาสิ่งบกพร่องและหาทางแก้ไข คือให้ทราบว่าสิ่งใดไม่ได้ผลเป็นเพราะสาเหตุอะไร แล้วหาทางปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ นั้นเสีย การตรวจค้นข้อบกพร่องดังกล่าว บ่มกั้นความถึงการค้นหาสิ่งบกพร่องเกี่ยวกับผู้เรียนผู้สอน และสิ่งบกพร่องอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมในด้านการวินิจฉัยข้อบกพร่องต่างๆ ขึ้น

✓ นอกจากนั้น ชวาล (2518) ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการวัดผลการศึกษาว่า เป็นการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพสมองของมนุษย์ ให้เด็กเรียนดีขึ้น ครูสอนเก่งขึ้น และให้การตัดสินใจตรงแน่นอน และยุติธรรมมากขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมรายละเอียดต่างๆ ของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมให้บุคคลอื่นๆ ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองจนถึงขีดสูงสุด

✓ 2.1.4 ประเภทของการวัดและประเมินผลการศึกษา

Gronlund (1976) ได้แบ่งประเภทของการวัดและประเมินผลเป็น 2 ประเภท คือ

- การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาข้อมูลและสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู สำหรับนักเรียน ข้อมูลที่ได้จะเป็นแรงเสริมให้ใคร่เรียนรู้เพื่อความสำเร็จในการเรียน และช่วยบอกถึงข้อผิดพลาดทางการเรียนทควรแก้ไข สำหรับครูจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอน และจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ เพื่อช่วยในการสอนซ่อมเสริม การประเมินผลแบบนโยบมากจะกระทำการทดสอบเมื่อจบบทเรียนหรือจบเรื่องหรือเรียนแต่ละครั้ง ข้อสอบที่ใช้เป็นข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง

- การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เพื่อที่ว่าผลการเรียนการสอนนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ผลที่ได้จะใช้ในการประเมินค่าผลการเรียนของนักเรียน

✓ กรมวิชาการ (2525) ได้แบ่งการประเมินผลการเรียนการสอนไว้ 2 ประเภท คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของนักเรียน

วัฒนา (2519) ได้แบ่งการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ

- การวัดและประเมินผลรวม (Summative Evaluation) คือ เมื่อสอนไปแล้วระยะหนึ่งกวัดกันครั้งหนึ่ง เช่น การวัดตอนสิ้นเทอม กลางปี สิ้นปี เป็นต้น

-การวัดและประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็น การวัดผลเพื่อวัดความคืบหน้าของการเรียนการสอนไป ก่อนที่จะขึ้นความคืบหน้าของการเรียน เพื่อ ค้นหาข้อบกพร่องและแก้ไขก่อนที่จะขึ้นความคืบหน้าของการเรียน

-การวัดและประเมินผลเพื่อแก้ไข (Diagnostic Evaluation) เป็นการบ่งชี้ให้ทราบว่า ในการเรียนรู้อะไรของผู้เรียนนั้นมีข้อบกพร่องหรือ ประสิทธิภาพโดยบ้าง ตลอดจนให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหานั้นๆ เพื่อผู้สอนจะ ได้หาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นๆ ต่อไป

✓ นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านแบ่งประเภทของการวัดและ ประเมินผลการศึกษา คือ

-การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm referenced measurement) เป็นการสอบวัดหาเอาคะแนนของบุคคลไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นหรือ กลุ่มบุคคล

-การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion referenced measurement) เป็นการสอบวัดโดยการเปรียบเทียบผลงานของบุคคล กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โดยสรุปการแบ่งประเภทของการวัดและประเมินผลการศึกษาขึ้นกับ เกณฑ์ที่ใช้ กล่าวคือ ถ้าพิจารณาจากมุ่งหมายในการประเมิน จะสามารถแบ่ง ได้ 2 ประเภท คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการ ประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน แต่ถ้าพิจารณาตามระบบการวัดผล อาจ แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม และการประเมินผล แบบอิงเกณฑ์

2.1.5 เครื่องมือวัดผลการศึกษา

การวัดและประเมินพฤติกรรมมนุษย์ นักจิตวิทยาแบ่งลักษณะการ วัดผลออกเป็น 3 ประเภท (จริยา, 2522) คือ การวัดและประเมินผล ทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) การวัดและประเมินผลด้าน ความรู้สึกและค่านิยม (Affective Domain) การวัดและประเมินผล ด้านทักษะ (Psychomotor Domain)

2.1.5.1 เครื่องมือในการวัดด้านพหุปัญญา ซึ่งเป็นการวัดรวมไปถึง สมรรถภาพสมอง การพัฒนาของสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ของ บุคคล เครื่องมือที่ใช้มีดังนี้

2.1.5.1.1 แบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผล (Achievement or Proficiency Tests) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถทางด้านวิชาการของผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่สอนในชั้นเรียนไปแล้ว เพื่อทราบสถานะของผู้เรียนในการเรียนวิชาต่างๆ แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก.แบบทดสอบที่ครูสร้าง (Teacher-built Tests) เป็นแบบทดสอบที่ครูสอนวิชาต่างๆ สร้างขึ้น เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน และการตัดสินผลการเรียนของเด็กในชั้นเรียน แบบทดสอบประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เน้นหนักความลึกสตรและรายวิชาตามที่กำหนด

ข.แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ที่เป็นมาตรฐาน (Standardized Achievement Tests) แบบทดสอบประเภทนี้ส่วนมากจะสร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การวัดผลการศึกษา โดยมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายกว้างกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้าง

2.1.5.1.2 แบบทดสอบสติปัญญา (Intelligence Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดสมรรถภาพทางสมองทั่วไปของบุคคล ลักษณะของข้อคำถามจะครอบคลุมในเรื่องทั่วไป และการแปลความหมายของคะแนนจะนำมารวมกัน เช่น I.Q หรือ Intelligence Quotient ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างอายุสมองและอายุจริง

2.1.5.1.3 แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาในอดีต ส่วนมากใช้ในการทำนายหรือพยากรณ์อนาคตของเด็ก โดยอาศัยข้อเท็จจริงในปัจจุบันและประสบการณ์ในอดีตเป็นรากฐาน แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Tests) และแบบทดสอบวัดความถนัดเฉพาะอย่างหรือความถนัดพิเศษ (Specific Aptitude Tests)

2.1.5.2 เครื่องมือในการวัดด้านความรู้สึกและค่านิยม แบ่งตามลักษณะของพฤติกรรมหาคณิต

แบบวัดความสนใจ (Interest Tests)

แบบวัดทัศนคติ (Attitude Tests)

แบบวัดบุคลิกภาพ (Personality Tests)

2.1.5.3 เครื่องมือสำหรับวัดด้านทักษะนั้น เป็นการวัดการประสานงานของกล้ามเนื้อ ความคล่องแคล่วทางด้านศักยภาพของบุคคล ส่วนมากจะเป็นการทดสอบรายบุคคล เครื่องมือที่ใช้มี ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

-รายละเอียดของผลงานที่ทำการทดสอบต้องการ ในการทดสอบเชิงปฏิบัตินั้น ผู้ทำการทดสอบจะต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับงานที่ต้องการให้ผลทดสอบกระทำว่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง โดยเขียนไว้ในลักษณะจดหมายเหตุเชิงพฤติกรรม

-รายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ในการทดสอบ ผู้ทำการทดสอบจะต้องเตรียมสภาพการณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และคำสั่งต่างๆ ที่ผลทดสอบจะต้องนำมาใช้และต้องปฏิบัติตามในแต่ละขั้นตอนระหว่างทำการดำเนินการ

-แบบสำรวจเพื่อใช้ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงเครื่องมือวัดผลที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อการวัดผลการศึกษาในโรงเรียนมี 7 ชนิด คือ แบบทดสอบการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดอันดับคุณภาพ แบบสำรวจรายการ แบบสอบถาม และการบันทึก

จะเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษานั้นมีหลายอย่าง และการจะใช้ให้มีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้วัด ดังนั้นในการสร้างเครื่องมือจะต้องพยายามสร้างให้มีคุณภาพที่ดี กล่าวคือให้เครื่องมือมีคุณลักษณะดังนี้ (สัมพันธ์, 2529)

-ความเชื่อมั่น (Reliability)

-ความเที่ยงตรง (Validity)

-ความยาก (Difficulty)

-อำนาจจำแนก (Discrimination)

- ความเป็นปรนัย (Objective)
- ความยุติธรรม (Fairness)
- ความสามารถในการนำไปใช้ (Usability)
- ความลึก (Searching)
- ความจำเพาะเจาะจง (Definite)
- ขั้ว (Exemplary)
- ประสิทธิภาพ (Efficiency)

จากทฤษฎีมาพอสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา มีหลายชนิด หวังชนกับว่าจะวัดพฤติกรรมด้านใด ก็ควรจะใช้ให้เหมาะสม และเครื่องมือดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามลักษณะของเครื่องมือที่ดี อันจะทำให้การวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

✓ 2.1/5 วิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา

ในการวัดคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งทางการศึกษา ถ้าใช้เครื่องมือเพียงชนิดเดียวทำการวัด ก็อาจทำให้ผลที่ได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรเลือกเครื่องมือวัดหลายๆชนิดที่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่จะวัด และพยายามวัดหลายๆ ครั้ง หลายๆ สถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องสมบูรณ์ สำหรับวิธีการวัดและประเมินผลศึกษานั้น เสริมศักดิ์ และเอนก (2518) ได้กล่าวถึงกระบวนการวัดผลควรมีลำดับขั้นดังนี้

- กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้แน่นอน
- เขียนจุดมุ่งหมายในรูปของพฤติกรรม
- เลือกสถานการณ์ ปัญหา กิจกรรม ข้อสอบ เพื่อทดสอบดูว่านักเรียนมีพฤติกรรมดังจุดมุ่งหมายหรือไม่
- จัดดำเนินการสอบ
- ตรวจข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
- อภิปรายข้อสอบกับนักเรียนในชั้นเรียน
- ปรับปรุงข้อสอบหรือเครื่องมือที่ใช้วัดผลให้มีคุณภาพสูงขึ้น
- วางแผนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ดังนั้นการทบทวนและประเมินผลเมื่อใด จะทดสอบทบทวนซ้ำ หรือ ทดสอบหลังเรียนจบแต่ละบทเรียน หรือทดสอบภาคเรียนละ 2-3 ครั้ง อาจ ต้องพิจารณาหลายองค์ประกอบ ได้แก่ ลักษณะเนื้อหาวิชา เวลา เครื่องมือ เป็นต้น และก่อนดำเนินการสอบ ควรวางแผนให้รอบคอบ เป็นลำดับขั้น เช่น สร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดำเนินการสอบ รายงานผลการสอบ และปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.1.7 ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา Mehrens and Lehmann (1973) และอนันต์ (2524) ได้กล่าวถึงประโยชน์การวัดและประเมินผลการศึกษาในด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

2.1.7.1 ประโยชน์ต่อผู้สอน

- ช่วยให้ผู้สอนทราบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียน หรือก่อนรับ การสอน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งใช้พฤติกรรม ก่อนเข้าเรียนเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ เรียนอันเนื่องมาจากการสอนอีกด้วย

- ช่วยให้ผู้สอนกำหนดและปรับปรุงจุดประสงค์ให้เหมาะสมกับสภาพ ของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชายิ่งขึ้น

- ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงประสิทธิภาพการสอน

- ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในระยะเวลาต่างๆ ของ การเรียน

- ช่วยให้ผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบระดับสัมฤทธิ์ผล ระหว่างผู้เรียนและเป็นแนวทางในการให้ระดับคะแนนแก่ผู้เรียน

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ พอเพียงที่จะเลื่อนชั้นสูงขึ้นหรือไม่

- ช่วยให้ผู้สอนสามารถกำหนดและปรับปรุงเทคนิคการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2.1.7.2 ประโยชน์ต่อผู้เรียน

- ช่วยให้ผู้เรียนทราบและมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายการสอน ซึ่ง
จะกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการสอน
ยิ่งขึ้น

- ช่วยเพิ่มแรงกระตุ้น และเกื้อกูลให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- ช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้นับถือในการศึกษาอย่างมี
ระบบ

ระบบ

- ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ทราบว่าตนเก่ง อ่อนใน
วิชาใดหรือเนื้อหาส่วนใด

2.1.7.3 ประโยชน์ต่อการแนะแนว

ใช้เป็นประโยชน์ในการแนะแนวอาชีพ แนะนำการศึกษาต่อ ตลอดจน
แนะวิธีการแก้ปัญหาส่วนตัวของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2.1.7.4 ประโยชน์ต่อการบริหาร

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหาร เช่น การคิด
เลือกบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่างๆ การจัดแบ่งประเภท การสับเปลี่ยน-
โยกย้าย การรับสมัครนักเรียนเข้าเรียน การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร
งาน การพิจารณาความดีความชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินหลักสูตร หรือโปรแกรมการศึกษา

2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
พ.ศ. 2524

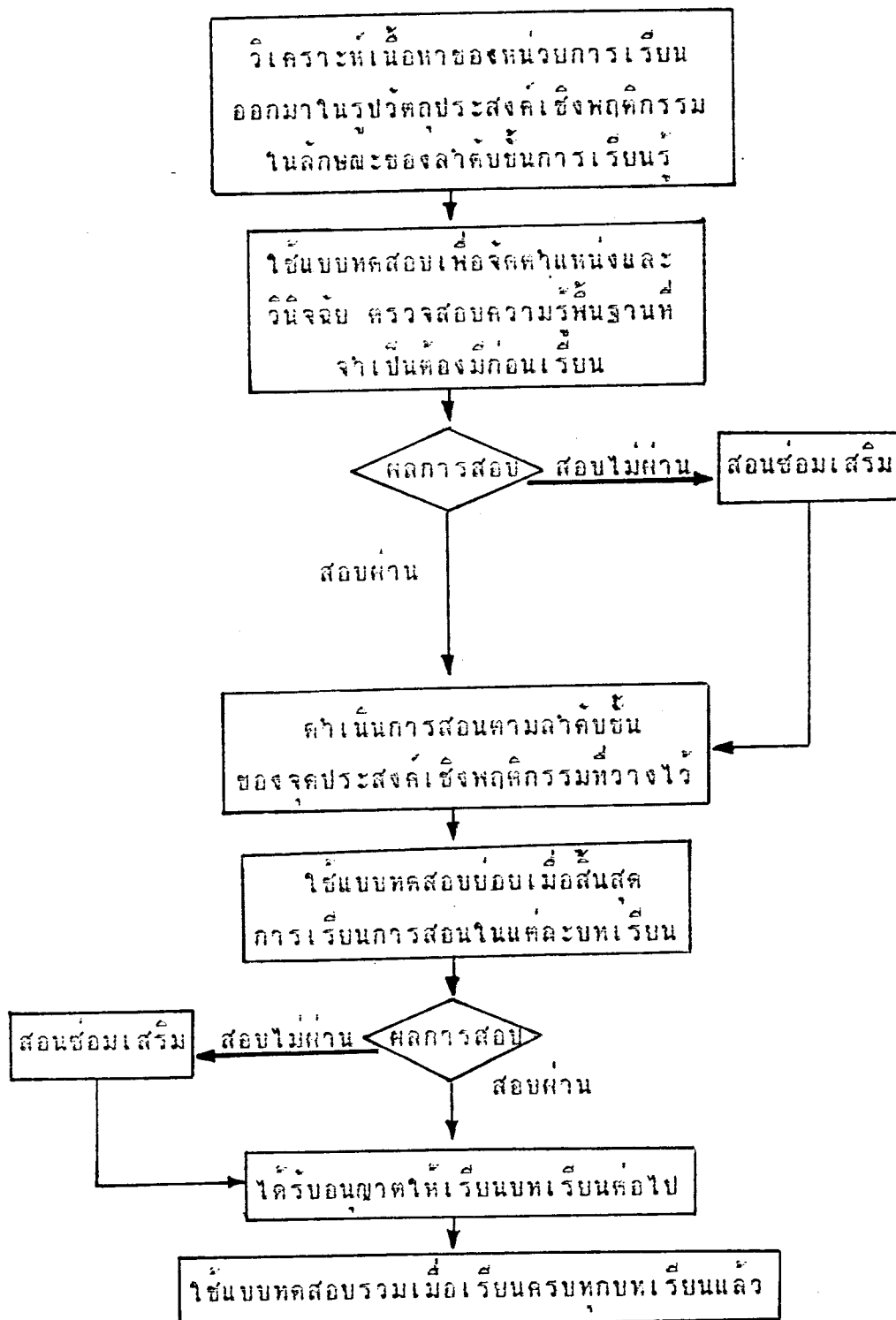
ในการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่ได้ปฏิบัติกันมาเป็นเวลานาน
แล้วนั้น มีลักษณะคล้ายกับเป็นการกรองคน (อาร์มด์, 2527) โดยมักจะยึดหลัก
การคัดเลือกคนเก่งขึ้นไปเรียนในชั้นที่สูงขึ้น ดังนั้นระบบการวัดผลจึงเป็นการ
นำแบบทดสอบ (Test) มาสอบวัดกับนักเรียนในปลายปีที่เรียกว่า "สอบไล่"
ซึ่งข้อคำถามในแบบทดสอบก็เป็นการนำเอาความรู้ที่นักเรียนเรียนมาตั้งแต่
ต้นปีถึงปลายปีมาสอบ สำหรับคะแนนที่นักเรียนได้ออกเป็นคะแนนระหว่างปีกับคะแนน
ปลายปี หลังจากสอบเสร็จก็นำคะแนนทั้งสองส่วนมารวมกัน เพื่อตัดสินว่า

จะให้เด็กเรียนไปเรียนในชั้นที่สูงขึ้นได้หรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ 50% ของคะแนนรวมทั้งหมดจึงจะถือว่าสอบได้ การประเมินผลการเรียนเช่นนั้นน่าจะเป็นการประเมินที่ขาดความเที่ยงตรงและไม่ยุติธรรมสำหรับผู้เรียน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (รจัน, 2525)

ปัจจุบันการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ได้เปลี่ยนแนวคิดไปเป็นการสอบวัดเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ (ชวาล, 2520) โดยมีความเชื่อว่าบุคคลมีความแตกต่างกัน (Individual Differenced) และสามารถพัฒนาให้เจริญงอกงามจนถึงขีดสูงสุดที่แต่ละคนมีได้ จากหลักการดังกล่าวเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษา ดังที่ปรากฏในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 หลักการประเมินผลการเรียน

การประเมินผล เป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นรากฐานสำคัญของการเรียน การสอนทั้งหมด (ส.วาสนา, 2520) เพราะการประเมินผลการเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่จะดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริง ในการสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ถ้าพบว่าไม่ชอบก็อาจจะได้หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ กัญญา (2524) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่การประเมินผลเข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่างๆ ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนท้าวัดและประเมินผล
เข้าป้อมีบทบาท

จากแผนภาพที่ 3 จะเห็นว่าในการเรียนการสอน ต้องมีการประเมินผลตลอดเวลา และกระทำกันเป็นระยะ ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงวิธีสอน และแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน จากรูปแบบการสอนดังกล่าวนี้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางทศวรรษการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (อ้างถึงใน สวัสดิ์, 2526) ซึ่งได้วางพื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาในด้านการวัดผลการศึกษาไว้ดังนี้

- การประเมินผลให้เป็นไปเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ทำใน 2 ลักษณะ คือ ประเมินผลย่อยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลรวมเพื่อประโยชน์ในการบริหารและควบคุมมาตรฐาน

- วิชั่วัดผล ควรเน้นให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเองมากกว่าที่จะเปรียบเทียบกับคนอื่น โดยให้เด็กมีโอกาสรู้ตามความสามารถของตนเอง

- การวัดผลในโรงเรียน ควรให้ครูสอนวัดเอง ส่วนมาตรฐานของการเรียนการสอนควรทดสอบเป็นรายวิชาด้วยข้อสอบมาตรฐานเป็นวงกว้าง แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง

- ระบบวัดผลใช้เป็นรายวิชา วัดสังกัดและพัฒนาการของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา และมุ่งวัดการวิเคราะห์ปัญหาเป็น การคิดเป็นในทุกระดับ

- กรรมวิธีในการวัดผล ต้องใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน ให้สอดคล้องกับลักษณะวิชาและสิ่งที่วัด

- เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน โดยมีการวัดผลเป็นมาตรการประกอบส่วนหนึ่งเท่านั้น

จากลักษณะการประเมินผลการศึกษาทศวรรษการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้วางไว้ กระทรวงศึกษาธิการได้นำมาประกอบการพิจารณาจัดทำระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ออกใช้ ซึ่งกำหนดหลักการประเมินผลการเรียนไว้ มีสาระสำคัญดังนี้

2.2.1.1 ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรียนทุกชั้น เว้นแต่การวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.1.2 ให้มีการประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

2.2.1.3 ให้มีการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ เป็นระยะ โดยกรมวิชาการและหน่วยงานที่ควบคุมดูแลโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

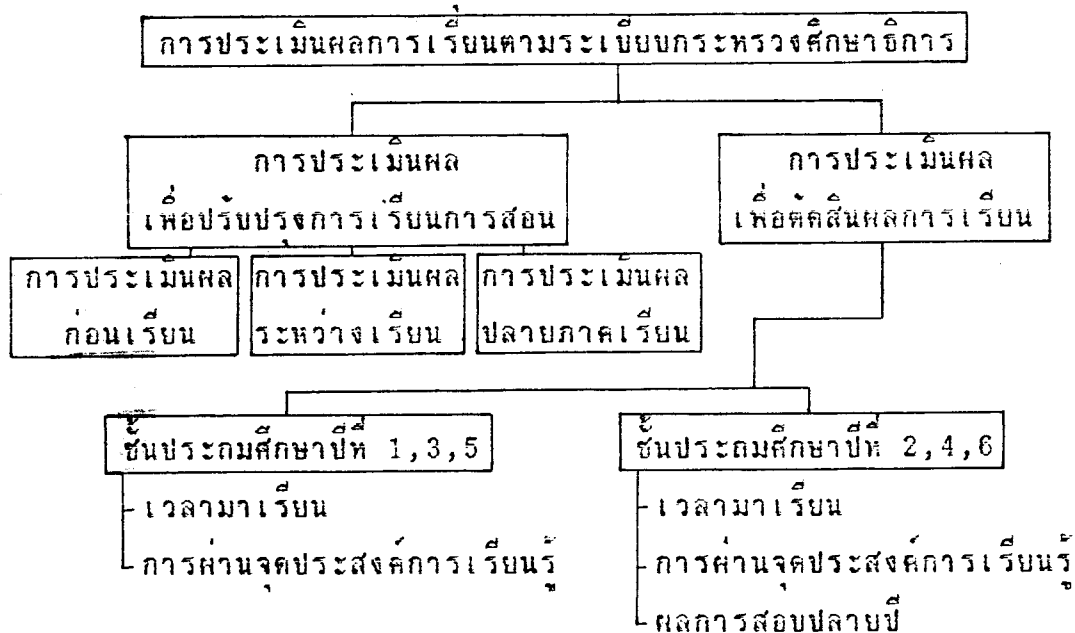
จากหลักการประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการประเมินผลการเรียนส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโรงเรียนหรือของครูผู้สอน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เนื่องจากครูสอนเป็นผู้สอน เมื่อพบข้อบกพร่องตรงไหนก็สามารถแก้ไขได้ทันที และอีกประการหนึ่งการให้ครูสอนได้สอบวัดเองนั้น นับว่าเป็นการประเมินตรงจุดที่ครูได้ทำการสอนไปได้มากที่สุด (รจัน, 2525) ยกเว้นการประเมินผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำหนดให้มีการสอบปลายปีโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมาย สำหรับโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกิน 15 คน โดยมีศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นประธาน และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเป็นรองประธาน มีคนแทนจากหน่วยงานอื่นในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในสังกัด และผู้ที่เหมาะสมเป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้ มีหน้าที่ประเมินผลปลายปีของโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยอาจจะมอบให้โรงเรียนทำการวัดผลในบางส่วนได้ ส่วนการตัดสินและอนุมัติผลการเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเรียนในแต่ละชั้นเป็นผู้ตัดสินและอนุมัติผลการเรียน

นอกจากกระทรวงศึกษาธิการ ยังกำหนดให้มีการตรวจสอบเพื่อควบคุมมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ โดยมีเหตุผลว่า เมื่อได้มอบอำนาจในการวัดและประเมินผลการเรียนไปให้โรงเรียนดำเนินการเองแล้ว โรงเรียนย่อมกำหนดเกณฑ์และใช้เครื่องมือวัดผลที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น

เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานอันเป็นส่วนรวมไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาเป็นระยะๆ ตามสมควร (กรมวิชาการ, 2525) อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้จากการสอบวัดด้วยเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานนั้น มีวัตถุประสงค์จะให้โรงเรียนได้พิจารณาระดับผลการเรียนของนักเรียนเป็นส่วนรวม เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การบริหารโรงเรียน โดยผลการทดสอบไม่ได้นำมาใช้เพื่อพิจารณาตัดสินให้เด็กเลื่อนชั้นหรือสอบได้-ตก ในแต่ละวิชา

2.2.2 วิธีการประเมินผลการเรียน

จากหลักการประเมินผลการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนตลอดระยะเวลาที่มีการเรียนการสอน คือ สอนไปสอบไป เมื่อนักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ควรตั้งไว้ก็จะต้องมีการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ จากนั้นก็จะมีการวัดและประเมินผลครั้งสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตัดสินและอนุมัติผลการเรียน สำหรับการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการฯ อาจจะสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4 วิธีการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524

อย่างไรก็ตามเพื่อให้เห็นขั้นตอน กระบวนการ วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน
จะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.2.1 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation)

เป็นการประเมินผลการเรียนที่มุ่งหมาย เพื่อนำผลการ
ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและปรับปรุงการสอนของ
ครู ตามระเบียบการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2521 ได้กำหนดวิธีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
ไว้ 3 กรณี คือ

- การประเมินผลก่อนเรียน หรือการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและ
ทักษะเบื้องต้น

- การประเมินผลระหว่างเรียน หรือการประเมินความรู้ความ
สามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมคปรจำชั้น

- การประเมินผลปลายภาคเรียน

2.2.2.1.1 การประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียน เป็นกระบวนการที่มุ่งตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนที่จะทำการสอน จุดประสงค์สำคัญของการประเมินผลก่อนเรียน คือ

- ต้องการทราบว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้น พอที่จะนำมาต่อกับสิ่งที่จะสอนได้หรือไม่ เพียงใด

- เมื่อครูได้ทราบพื้นฐานของนักเรียนแล้ว ก็สามารถกำหนดแนวการสอนว่าควรจะมี ๓ จุดใด สิ่งใดที่นักเรียนส่วนใหญ่รู้อยู่แล้ว ครูไม่จำเป็นต้องสอนอีก

- เมื่อทราบข้อบกพร่องของนักเรียนแล้ว จะได้นำทางแก้ไขโดยการสอนซ่อมเสริมให้ก่อนที่จะเริ่มบทเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

- การวัดพื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียน จะช่วยให้ทราบว่าในระหว่างเรียนรู้ นักเรียนมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ เพียงใด

Chase (อ้างถึงในสวัสดิ์, 2526) ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะ ความสำคัญของการประเมินผลก่อนเรียนว่า ก่อนห้ครูจะสอนวิชาต่างๆในแต่ละบทเรียน หรือแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จำเป็นที่ครูจะต้องมีการประเมินผลก่อนเรียน ซึ่งลักษณะของการปฏิบัติสามารถแยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ การประเมินผลเพื่อตรวจความพร้อมของนักเรียนในเรื่องที่ครูจะสอน และการประเมินผลเพื่อว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ครูสอนมากน้อยเพียงใด ในทางปฏิบัติ การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนนั้นอาจทำได้ดังนี้ คือ การกำหนดเกณฑ์ยอมรับ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมหรือกระทำได้ถึงขั้นใดจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ยอมรับ ขั้นตอนต่อไปคือการเลือกวิธีวัด และสร้างเครื่องมือวัด ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์และความมีประสิทธิภาพของการวัดด้วย

การประเมินผลก่อนเรียนในระดับประถมศึกษาชั้น ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ให้ประเมินจุดประสงค์เป็นความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นในสมุดประจำชั้น ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ให้ประเมินจากจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้นของชั้นเดิมที่พิจารณาเห็นว่าสัมพันธ์กับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่จะสอนต่อไปของชั้นนั้น ๆ

การประเมินผลก่อนเรียน ควรกระทำก่อนที่จะมีการสอนจริง โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การประเมินผลก่อนเรียนจะรวมถึงขั้นตอนที่เป็น การเตรียมความพร้อมตามหลักสูตร นั่นคือ จะต้องประเมินความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527) จึงได้เสนอแนะวิธีการประเมินความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นไว้ดังนี้

- สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละวัน เช่น สังเกตว่านักเรียนเข้ากับเพื่อนได้หรือไม่ ครูต้องคอยสังเกตในขณะนักเรียนทำงานหรือเล่นกับเพื่อนๆ จะไม่สังเกตเพียงครั้งเดียว แต่จะสังเกตต่อเนื่องกันไปเป็นเวลานาน เพื่อสร้างเสริมและช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้ากับเพื่อนได้จึงจะสิ้นสุดการสังเกต

- สังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งของครู

- การสอบโดยใช้ข้อทดสอบ
- การสอบปากเปล่าหรือการสัมภาษณ์
- การทดสอบภาคปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลก่อนเรียนหรือการตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้น เป็นการประเมินผลช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูสามารถนำข้อมูลจากการประเมินผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมในการเรียน หรืออาจจัดการเรียนการสอนให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

2.2.2.1.2 การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินผลที่มุ่งตรวจสอบว่าเมื่อเรียนจบไปแล้ว เรื่องหนึ่งหรือบทหนึ่งนักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้านักเรียนคนใดมีพฤติกรรมนั้นแล้วก็สามารถเรียนเรื่องต่อไปหรือบทต่อไปได้ แต่ถ้านักเรียนคนใดยังไม่มีพฤติกรรมดังกล่าวก็จะต้องสอนซ่อมเสริมก่อนที่จะเรียนบทต่อไป การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นการแบบง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ กล่าวคือไม่ต้องจดเวลาของการสอบไว้เป็นพิเศษเพราะทำให้เสียเวลา แต่ครูอาจให้ทำแบบฝึกหัด หรือมอบหมายงานอื่นๆ ที่ครูเห็นว่าไม่สิ้นเปลืองเวลา และแรงงานมากนัก การประเมินผลระหว่างเรียนยังช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่า จะต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์นั้นได้

จุดประสงค์ครูจะต้องประเมินผลระหว่างเรียนได้กำหนดไว้แล้วในสมุดประจำชั้นทุกชั้น โดยแยกเป็นกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาต่างๆ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ส่วนกิจกรรมสร้างนิสัยในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย งานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพและกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (วิชาชีพ) ไม่ได้กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ดังนั้นโรงเรียน

จะต้องกำหนดจุดประสงค์เองตามวิชาที่เลือกสอน โดยจุดประสงค์ที่จะกรอกลงในสมุดประจำชั้นจะต้องเป็นจุดประสงค์ปลายทางเท่านั้น ไม่ใช่จุดประสงค์ทุกข้อในคู่มือหรือแผนการสอน

การประเมินผลระหว่างเรียน จะกระทำเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว 1 คาบ 1 บท หรือ 1 เรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละจุดประสงค์ว่าสัมพันธ์กับบทเรียนมากหรือน้อยบทเพียงใด บางจุดประสงค์เมื่อสอนจบคาบหรือจบบทก็อาจประเมินได้ทันที แต่จุดประสงค์ในบางวิชา เช่น ภาษาไทย จุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์สัมพันธ์กับบทเรียนต่างๆ หลายบทเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องสอนให้ครอบคลุมก่อนทำการประเมิน ขณะเดียวกันครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดว่าจุดประสงค์ใดจะประเมินเมื่อใด สำหรับเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลระหว่างเรียนนั้น จะต้องสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับลักษณะของจุดประสงค์และเนื้อหา รวมทั้งให้ครอบคลุมพฤติกรรมหรือเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว การประเมินผลแบบนี้จะทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนเป็นระยะๆ และผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมบรรลุเกณฑ์ที่กำหนด จึงจะเรียนเนื้อหาต่อไปได้ เพื่อให้ครูผู้สอนปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้เสนอแนะวิธีการและขั้นตอนการประเมินผลระหว่างเรียนดังนี้

-หลังจากที่ครูตรวจสอบพื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนแล้ว ภาพขอบข่ายหรือจุดประสงค์การสอนซ่อมเสริมแก้ไขส่วนที่บกพร่องนั้น ก่อนเริ่มบทเรียนครูก็ควรกำหนดจุดประสงค์ไว้ว่าต้องการให้เด็กรู้อะไรบ้าง ซึ่งครูจะต้องรวบรวมไว้ทั้งหมด แล้วจัดเรียงลำดับขั้นตอนของจุดประสงค์ต่างๆ นั้นไว้

-ศึกษาทำความเข้าใจจุดประสงค์ที่ต้องการวัด เนื่องจากการประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นแบบอิงเกณฑ์ จึงต้องประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรวิเคราะห์จุดประสงค์ก่อนว่าจุดประสงค์นั้นจะวัดกันที่พฤติกรรมด้านใด ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและกำหนดระยะเวลาที่ประเมินได้ถูกต้อง

-กำหนดเกณฑ์การยอมรับ ครูผู้สอนจะต้องกำหนดเกณฑ์การยอมรับไว้ก่อนที่จะทำการประเมิน

- เลือกเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสม โดยศึกษาจาก ตารางวิเคราะห์จุดประสงค์ ถ้าจุดประสงค์เน้นพฤติกรรมประเภทความรู้ ความคิด ใช้วิธีการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบชนิดต่างๆ แต่ถ้าเป็นพฤติกรรม ประเภทความรู้สึก เจตคติ หรือ ทักษะก็ใช้เครื่องมือประเภทแบบสำรวจ การหรือแบบจัดอันดับคุณภาพประกอบการสังเกต การสัมภาษณ์ และการตรวจ ผลงาน

- ทำการประเมินผลโดยการวัดหลายๆ วิธี และหลายๆ ครั้งแล้ว พิจารณาตัดสินใจดำเนินการดังนี้ คือ ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กษัตริย์เครื่องหมายตกลงในสมุดประจำชั้น ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ ครูจะต้องนำผลการ วัดนั้นมาวิเคราะห์ว่านักเรียนไม่ผ่านตรงไหน เพราะเหตุใด แล้วหาทางแก้ไข อาจทำได้โดยการสอนซ่อมเสริมให้เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล หรืออาจใช้รูปแบบอื่นมาช่วยแก้ไขก็ได้

- เมื่อแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ครูจึงเริ่มบทเรียนต่อไป และทำเช่นนั้น เรื่อย ๆ ไปจนสิ้นสุดภาคเรียน

2.2.2.1.3 การประเมินผลปลายภาคเรียน

การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความ คงทนหรือความคงอยู่ของพฤติกรรมที่เห็นว่าสำคัญภายหลังจากที่เรียนไปแล้ว ในแต่ละภาคเรียน โดยมีจุดประสงค์สำคัญของการประเมินดังนี้ (รจิร, 2525)

- เพื่อพิจารณาว่าเมื่อสอนจบ 1 ภาคเรียนแล้ว ผู้เรียนมีความ สามารถรอบรู้ในเรื่องที่ผ่านมาแล้วเท่าใด

- เพื่อศึกษาความบกพร่องในการเรียนโดยส่วนรวมของทุกวิชา/กลุ่มประสบการณ์ และดูว่านักเรียนผู้ใดมีความรู้เด่นชัดในวิชา/กลุ่มประสบการณ์ใด

- เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียน การสอนเป็นส่วนรวม

- เพื่อรายงานให้ผู้บริหารทราบความสามารถของบุตรหลาน เมื่อ เรียนจบภาคเรียนหนึ่ง ๆ

- สำหรับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 นำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้พิจารณาการเลื่อนไปเรียนในชั้นที่สูงขึ้น

การประเมินผลปลายภาคเรียนนั้นจะต้องกระทำทุกภาคเรียน โดยนำเอาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หรือจุดประสงค์ปลายทางที่เป็นตัวแทนของจุดประสงค์ทั้งหมดในภาคเรียนนั้นมาประเมิน ซึ่งโรงเรียนอาจดำเนินการประเมินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- การเลือกจุดประสงค์ เนื่องจากการวัดจุดประสงค์ปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลรวม ภายหลังจากเรียนจบภาคเรียนหนึ่งๆ แล้ว เพื่อเป็นการตรวจสอบความคงทนของจุดประสงค์ที่นักเรียนผ่านการประเมินระหว่างเรียนไปแล้วว่ามีความคงทนอยู่มากน้อยเพียงใด ฉะนั้นการประเมินผลปลายภาคเรียนจึงควรเลือกเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญเป็นตัวแทน และครอบคลุมจุดประสงค์ในภาคเรียนนั้นๆ มาประเมิน

- การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นตัวแทนนั้นๆ เพื่อจะได้ทราบพฤติกรรม การเรียนรู้และขอบเขตที่ต้องการวัดของแต่ละจุดประสงค์ สำหรับการประเมินผลปลายภาคเรียน ได้กำหนดให้ประเมินเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 วัดภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินหรือตรวจสอบพฤติกรรมในด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของนักเรียน ตอนที่ 2 วัดภาคความรู้ เป็นการประเมินความรู้ความคิดของนักเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสมอง

- การกำหนดสัดส่วนคะแนนภาคความรู้และภาคปฏิบัติ การกำหนดคะแนนตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องกำหนดเอง

- การเลือกเครื่องมือวัดให้เหมาะกับพฤติกรรมและเนื้อหาที่ต้องการวัด

- ดำเนินการวัดและรวบรวมผลการวัด

- สรุปผลการประเมินออกมาเป็นระดับผลการเรียน

- พิจารณาผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนและโดยส่วนรวม เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอนในภาคเรียนถัดไป

- รายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

2.2.2.2 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อเลื่อนชั้นหรือประเมินผลเพื่อตัดสินให้นักเรียนจบหลักสูตรชั้นสูงสุดของโรงเรียน ระบบการประเมินผลการเรียนได้กำหนดให้มีการประเมินผลเพื่อตัดสินผล

การเรียนรู้ 2 ประเภท คือ การประเมินผลจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมมติ
ประจักษ์ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ และการประเมินผลปลายปี (เฉพาะชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 หกกลุ่มประสบการณ์)

ในการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน หน้าที่ครูจะต้องจัดทำได
แก่ คัดค้านว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถ "ผ่าน" จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
ในสมมติประจักษ์ของแต่ละวิชา/กลุ่มประสบการณ์หรือไม่ คัดค้านว่านักเรียน
มีความสามารถพอที่จะเลื่อนชั้นไปเรียนในชั้นสูงขึ้นหรือไม่

การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน มีผลกระทบต่อนักเรียนเป็น
อย่างมาก จึงควรทำการประเมินด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจทำได้โดยสอบวัด
ด้วยเครื่องมือความเที่ยงตรง (Validity) และมีความเชื่อมั่น
(Reliability) สอง ข้อนี้ด้วยกันจะต้องมีการวัดหลายๆ ครั้งและหลายๆ
ด้าน นอกจากนั้นการสอนควรมีการตกลงถึงวิธีการประเมินผลและเกณฑ์การให้
ระดับคะแนนกับนักเรียนก่อน เพราะการให้ระดับผลการเรียนมีปัญหามาก
มาย ดังที่ สวัสดิ์ (2526) กล่าวไว้ คือ

- ครูขาดจุดมุ่งหมายที่แจ่มชัด ต่อเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาระดับผล
การเรียน

- การที่ครูมีความลำเอียงหรือมีทัศนคติที่ต่อนักเรียนคนใดคนหนึ่ง
จะส่งผลให้ครูประเมินระดับผลการเรียนสูงกว่าความสามารถจริงของเขา

- การให้ระดับผลการเรียนมีแนวโน้มที่ครูชายจะให้ระดับผลการเรียน
แก่นักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย

- การให้ระดับผลการเรียนมักแปรผันไปตามแนวคิดของแต่ละคน ไม่
เป็นรูปแบบอันเดียวกัน

- นักเรียนที่ขัดแย้งกับครูมักไม่ได้รับความยุติธรรมจากการให้ระดับผล
การเรียน

- การให้ระดับผลการเรียน มักอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนไม่เพียงพอ

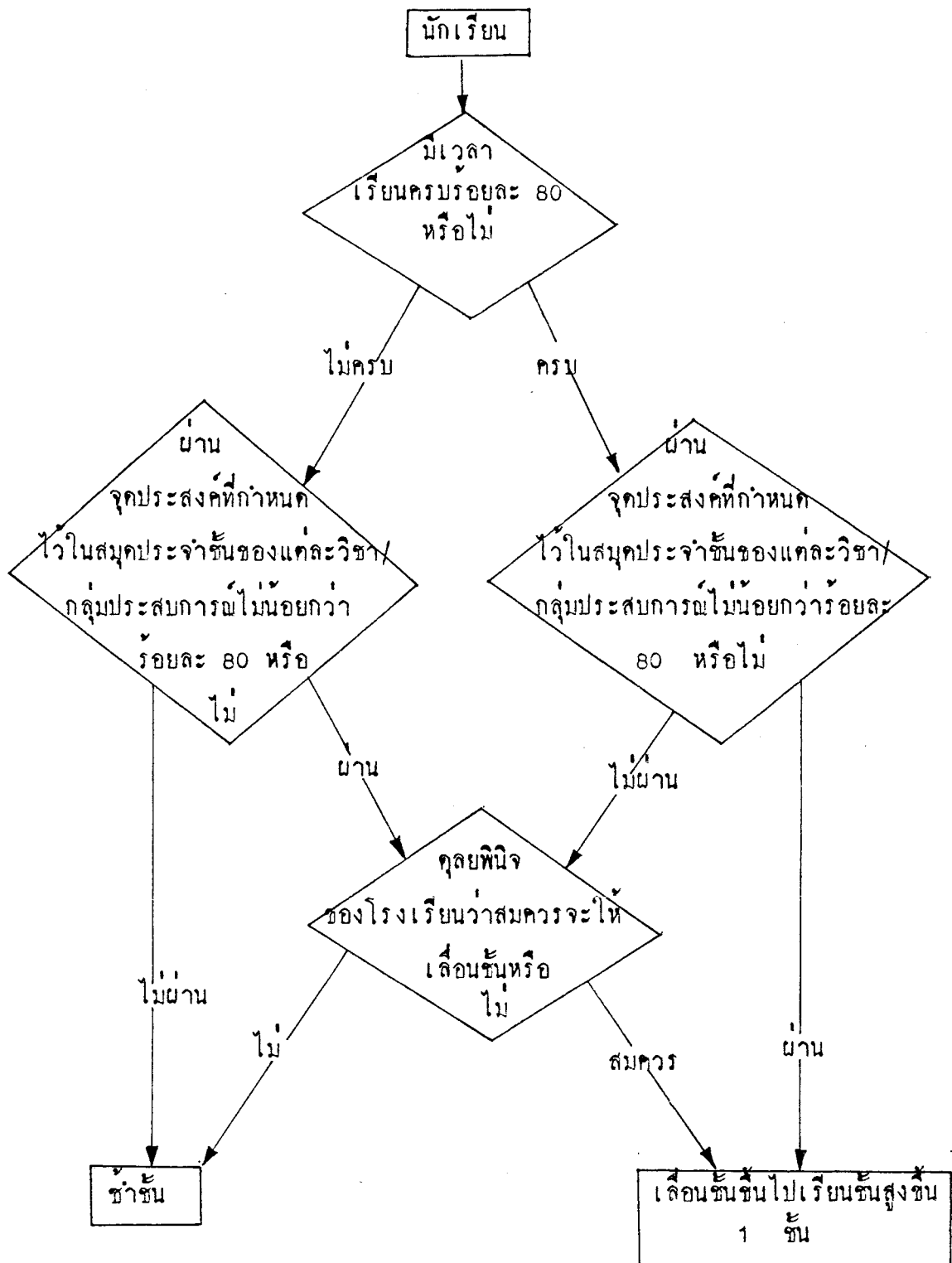
- ระดับผลการเรียนไม่ได้เป็นตัวแทนคุณภาพการศึกษาหรือความรู้
ความสามารถแท้จริงของนักเรียน

การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน^๕ จะต้องประเมินออกมาเป็น
ระดับผลการเรียน โดยยึดหลักการประเมินว่า

ระดับ 4 ดีมาก	หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
ระดับ 3 ดี	หมายถึง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 70-79
ระดับ 2 ค่อนข้างดี	หมายถึง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60-69
ระดับ 1 พอใช้	หมายถึง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 40-59
ระดับ 0 ต้องแก้ไข	หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 40 ลงมา

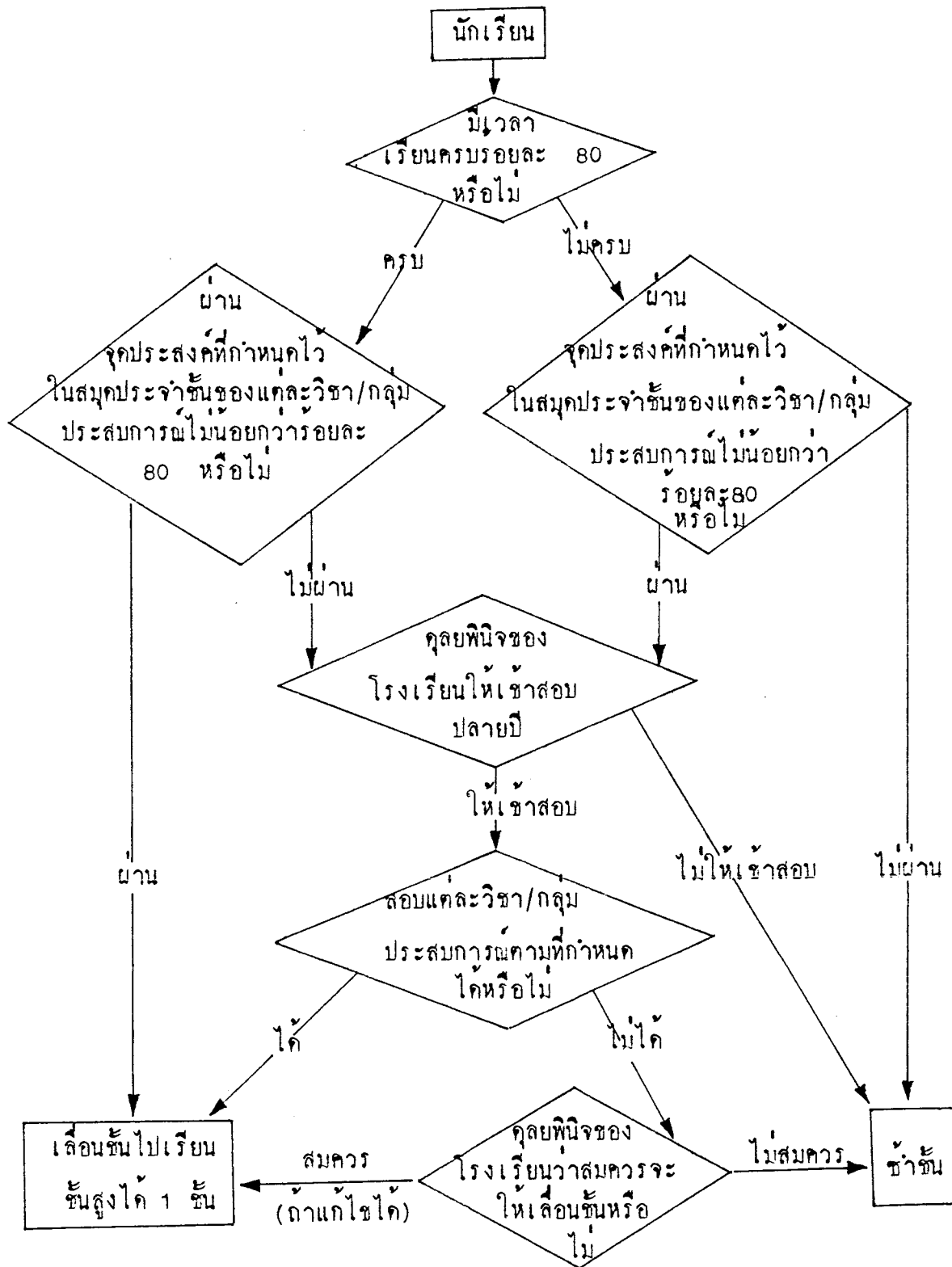
สำหรับเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนและการเลื่อนชั้น^๕นี้ ระเบียบการ
ประเมินผลการเรียนได้กำหนดไว้ดังนี้

-นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 จะได้รับการพิจารณาให้
เลื่อนชั้นได้ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนตลอดปี
และผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมคปรจำชั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ
60 ของจำนวนจุดประสงค์แต่ละกลุ่มประสพการณ^๕เรียนตลอดปี ในกรณี
ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง อาจพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้โดยดุลยพินิจของ
โรงเรียน ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 การประเมินผลเพื่อคัดสรรผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5

-นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตรได้ ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และในการประเมินผลปลายปีจะต้องได้รับระดับผลการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ระดับ "1" ขึ้นไป แต่ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพียงเกณฑ์เดียวก็อาจจะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตรได้ถ้ามีคุณสมบัติในข้ออื่นๆ ดีมากสำหรับการประเมินดังกล่าวได้เสนอไว้ในแผนภาพ 6

แผนภาพที่ 6 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4 และ 6

นอกจากนี้โรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ในระหว่างปีนักเรียนมีผล
การเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมากและมีศักยภาพจะสูงเหมาะสมที่จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูง
ขึ้น ควรตั้งคณะกรรมการดำเนินการขึ้นมาคณะหนึ่งทำการวัดผลและประเมินผล
ด้วยวิธีการต่างๆ ถ้านักเรียนผ่านจุดประสงค์แต่ละกลุ่มประสบการณ์ร้อยละ
90 ขึ้นไป ก็ให้เลื่อนไปเรียนในชั้นสูงขึ้นได้ภายในวันที่ 1 กันยายนของปีนั้น

2.2.3 หลักฐานการประเมินผลการเรียน

ในฐานะที่โรงเรียนเป็นคู่ประเมินผลการเรียน จึงมีความสำคัญและ
จำเป็นที่จะต้องจัดทำเอกสารต่างๆ ไว้ เพื่อเป็นหลักฐานการเรียนของนักเรียน
และต้องเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี แบบประเมินผลการเรียนที่ใช้เป็นหลักฐาน
ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีดังนี้

2.2.3.1 สมุดประจำตัวนักเรียน (ป.01/...) มีรายละเอียดเกี่ยวกับการ
การเจริญเติบโตของนักเรียน เวลาเรียนในรอบปี ผลการเรียน ผลการสอบ
ปลายภาคเรียน ความเห็นของครู ผู้ปกครอง และสรุปผลการเรียนของนัก
เรียนเมื่อสิ้นปี ซึ่งรายการเหล่านี้ส่วนมากได้มาจากสมุดประจำชั้น

2.2.3.2 แบบกรอกระดาษแผนการประเมินผล (ป.02/...) แบบบันทึกนี้แบ่ง
ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบกรอกระดาษ ซึ่งอยู่หน้าปกหน้า-ปกหลัง
ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและเกณฑ์การตัดสินการเลื่อนชั้น ส่วน
ตอนที่ 2 นั้น เป็นสมุดประจำชั้น (ป.02-2) คือ ส่วนที่เป็นเนื้อในทั้งหมด
ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น
จุดประสงค์การเรียนรู้อิงแต่ละกลุ่มประสบการณ์และผลการสอบปลายภาค
เรียน/ปลายปี ซึ่งในเอกสารเล่มนี้จะมีคำชี้แจงวิธีใช้โดยละเอียดแล้ว

2.2.3.3 บัญชีเรียกชื่อนักเรียน (ป.03/...)

2.2.3.4 หลักฐานแสดงผลการเรียน (ป.04/...) เพื่อใช้กับนักเรียนที่
ขอย้ายโรงเรียนก่อนจบหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2.2.3.5 หลักฐานแสดงผลการเรียน (ป.05) เพื่อใช้กรณีนักเรียน เรียน
จบหลักสูตรประถมศึกษาเท่านั้น

2.2.3.6 ระเบียบสะสม (ป.06) เป็นรายละเอียดของการปฏิบัติเกี่ยวกับการ
การใช้เอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน

2.3 ปัญหาการวัดและการประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษา

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2524 โดยกำหนดให้ครูผู้สอนมีหน้าที่รับผิดชอบในการวัดและประเมินผลนักเรียนว่ามีพฤติกรรมตรงตามจุดประสงค์การเรียนรูกำหนดไว้ในสมุดประจำชั้นหรือไม่ และเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ได้โดยมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการจึงได้ทำเอกสารคู่มือว่าด้วย "เครื่องมือวัดผลการเรียนรูตามจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น(ป.02)" ของแต่ละชั้นชั้นเพื่อใช้กับแผนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ในสภาพปัจจุบันทั่วไป พบว่าผู้ใช้หรือครูต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ หลายด้าน ดังที่ วรสุภา (2526) ได้สรุปไว้ดังนี้

✕ -ครูประถมศึกษาโดยเฉพาะผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ตลอดจนวิธีปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียน

✕ -ครูขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนด้วยตนเอง ทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถนำวิธีวัดและประเมินผลตามข้อเสนอแนะไว้ในหลักสูตรมาใช้ได้ครบทุกวิธี วิธีวัดผลระหว่างเรียนที่ครูใช้มากคือ ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทั้งในชั่วโมงเรียน และทำเป็นการบ้าน ส่วนการสังเกต การสัมภาษณ์ การตอบปากเปล่า และการสอบถามจากทางบ้าน ครูมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และการวัดผลโดยให้นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นครูไม่ค่อยได้นำไปใช้ มีการปฏิบัติในระดับน้อย

✕ -ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งจุดประสงค์การเรียนรูแต่ละข้อของทุกกลุ่มประสบการณ์จากสมุดประจำชั้น เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาและการวัดพฤติกรรมนักเรียนในหลกลุ่มประสบการณ์

✕ -ครูมีปัญหามากในด้านการสร้างข้อสอบแบบอัตนัยและการวิเคราะห์ข้อสอบ ส่วนการสร้างข้อสอบปรนัยไม่เป็นปัญหาสำหรับครู

✕ -โรงเรียนส่วนใหญ่มีเอกสารและคู่มือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล แต่ครูใหญ่เป็นผู้เก็บไว้ทำให้ครูไม่สะดวกในการขอยืมใช้

-ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับบริการจากโรงเรียนด้านเครื่องมือวัดผล ส่วนความช่วยเหลือจากโรงเรียนด้านการจัดหาเอกสาร อุปกรณ์ ความร่วมมือจากเพื่อนครู และความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์นั้นครูได้รับความช่วยเหลือในระดับปานกลาง

-ครูไม่ได้นำผลการสอบมาพิจารณาแบ่งกลุ่มนักเรียน หรือจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งตามหลักแล้วการจัดกิจกรรมการเรียนทุกอย่าง ถ้าครูได้นำผลการเรียนของนักเรียนมาพิจารณาด้วยก็จะทำให้กิจกรรมนั้นบรรลุจุดหมายได้ดั่ง

-การให้แต่ละโรงเรียนวัดผลเองอาจมีปัญหาทางด้านมาตรฐานการศึกษา

-การประสานงานในระดับกรมและหน่วยงานต่างๆ ยังมีน้อย ทำให้เกิดปัญหาในด้านความล่าช้า ระเบียบ แนวปฏิบัติหรือเอกสารต่างๆ ควรมีการทบทวนให้ครบถ้วนอย่างรวดเร็วและทันเวลา

นอกจากนี้ จานง (2527) ยังได้กล่าวถึงสภาพความเป็นจริงของการวัดและประเมินผลว่า ครูผู้สอนสามารถกรอกคะแนนการประเมินผลลงในแบบ ป.02 ได้ทุกภาคเรียน โดยอาศัยคะแนนทดสอบปลายภาคเรียนเพียงอย่างเดียวเมื่อห้าแบบสอบได้เกิน 60% ก็ถือว่าผ่านหมดทุกจุดประสงค์ การประเมินผลการเรียนทั้งก่อนเรียนและในระหว่างเรียน มักจะไม่ปรากฏเป็นหลักฐานให้ตรวจสอบการผ่านหรือไม่ผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนและแบบกรอกคะแนน ป.02

สำหรับ อีรียทธิ์ (2527) นั้น ได้สรุปปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษาในประเด็นที่สำคัญ คือ ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การใช้แบบฟอร์มประเมินผลการเรียนจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลไปตามข้อเสนอแนะของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น ไม่ได้จัดทำสมุดบันทึกและหลักฐานการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่ได้ประเมินผลควบคู่ไปกับการสอน ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู ไม่ได้จัดทำเครื่องมือวัดผล โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียน สามารถจัดเป็นกลุ่มๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ งานวิจัยที่มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ ปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียน งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ และงานวิจัยที่ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของครูวัดผลในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะได้เสนอรายละเอียดในแต่ละกลุ่มงานวิจัย เรียงตามลำดับการหาวิจัยก่อนหลัง

2.4.1 งานวิจัยที่มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ ปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

ปองจิต (2522) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ครูสอนภาษาไทยกำลังประสบปัญหาต่างๆ เช่น ไม่ชำนาญการสร้างข้อสอบ ไม่มีเวลาสร้างข้อทดสอบและตรวจให้คะแนน ไม่เข้าใจหลักการวิเคราะห์ข้อสอบ คือ การให้ระดับคะแนนมีปัญหา เพราะเกณฑ์ของครูแต่ละคนแตกต่างกัน นอกจากนั้นยังทำให้ทราบความต้องการและข้อเสนอแนะของครูสอนภาษาไทย ทางด้านการวัดและประเมินผลการเรียนดังนี้คือ ต้องการให้มีคลังข้อสอบเพื่อบริการแก่ครู ต้องการให้มีการจัดอบรมความรู้ด้านการวัดและประเมินผลแก่ครู ต้องการคู่มือครูและอุปกรณ์ด้านการวัดผลอย่างเพียงพอ ต้องการให้มีการกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนและมีเกณฑ์การตัดเกรดอย่างชัดเจน ตลอดจนให้มีการนิเทศการวัดผลในโรงเรียน รวมทั้งเสนอให้โรงเรียนจัดหน่วยงานวัดผลขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระด้านการวัดผลของครูสอน ในกรณีที่โรงเรียนมีหน่วยงานวัดผลอยู่แล้ว ก็ควรช่วยงานด้านการวัดผลแก่ครูให้มากขึ้น

สมชาติ (2522) ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 วัดผลกระทบเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประเมินผล วิธีการและปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผล พ.ศ.2521 ระหว่างครูโรงเรียนรัฐบาลกับครูโรงเรียนราษฎร์ ตลอดจนศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างความรู้ ปัญหา และวิธีการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

พ.ศ. 2521 โดยใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ และการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 217 คน ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนราษฎร์ในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการประเมินผลการเรียนสูงกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ครูในระหว่างหมวดวิชามีความรู้ไม่แตกต่างกัน ครูได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนและการประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการประเมินผล โดยเฉลยแล้วครูมีปัญหาสำคัญในการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องคู่มือการประเมินผลการเรียนไม่พอ ขาดความรู้ในเรื่องระเบียบการประเมินผลการเรียน ขาดบุคคลที่จะให้คำแนะนำ ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีวัดและประเมินผล ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน ครูโรงเรียนราษฎร์มีปัญหาในการประเมินผลการเรียนสูงกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลหลายเรื่อง และพบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาในการประเมินผล แม้จะมีความสัมพันธ์ต่ำ แต่ก็นับสำคัญทางสถิติ

เตือนใจ (2523) ทำการสำรวจคุณภาพของครูสอนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ทางด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษาพบว่า ครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีความรู้ทางด้านการวัดผลดีกว่าครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา ผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ครูสอนในกรุงเทพมหานครทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความรู้ทางด้านการวัดผลและประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และครูส่วนใหญ่ต้องการจะเข้ารับการอบรมวิชาการศึกษา การวัดผลการศึกษา ถ้าทางกระทรวงศึกษาธิการจัดเปิดอบรมขึ้น

พรหมเพ็ญ (2523) ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ครูสอนสังคมศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้คือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียน เพื่อเสนอแนะวิธีวัดผลแบบใหม่ๆ หรือส่งมอบวิธีการวัดผลให้ปฏิบัติกันอยู่ในโรงเรียน ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนด้านการวัดผล ต้องการให้ฝ่ายวัดผลจัดทำตัวอย่างข้อสอบในทุกๆ บทเรียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้าน เพื่อให้การวัดผลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมัย (2524) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเขตการศึกษา 6 จำนวน 80 แห่ง เป็นจำนวน 240 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนมากไม่ได้จัดทำการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อจัดทำคลังข้อสอบ ครูสังคมศึกษาส่วนมากมีปัญหาการสอนซ่อมเสริม การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การประเมินก่อนเรียน การสอบแก้ตัวไม่ผ่านของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า การสร้างข้อสอบวัดความสามารถขั้นสูงมีน้อย และมีปัญหาการตัดสินผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สังคมศึกษาต้องการมากที่สุด ได้แก่ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำคู่มือ อุปกรณ์ด้านการวัดและประเมินผลให้ครูอย่างทั่วถึง

สมพงษ์ (2525) ได้ทำการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการปี จังหวัดกระบี่ โดยศึกษาครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2524 ในจังหวัดกระบี่ จำนวน 712 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับพอใช้ โดยส่วนรวมครูปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดยครูใช้วิธีการประเมินผลระหว่างเรียน ประเมินผลปลายภาคและปลายปี อยู่ในระดับกลาง ส่วนการประเมินผลก่อนเรียน การใช้เครื่องมือวัดผลชนิดต่างๆ และการประชุมชี้แจงให้บุคลากรนักเรียนเข้าใจการประเมินผลการเรียน ครูปฏิบัติระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าครูได้รับบริการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสามารถเรียงลำดับการได้รับบริการจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การได้รับบริการทางคำแนะนำ และการวัสดุอุปกรณ์ในการประเมินผลการเรียน การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนจากบุคคลต่างๆ และการประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน และโดยส่วนรวมครูประสบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนในระดับปานกลาง ครูประสบปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน และการสอนซ่อมเสริมในระดับมาก ส่วนการสร้างเครื่องมือชนิดต่างๆ ความร่วมมือของบุคลากรนักเรียน การประเมินผลการ

เรียนกรณีต่างๆ การวัดผลการเรียน การวัดผลกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ การใช้วิธีต่างๆ ในการประเมินผล การกรอกแบบฟอร์มการประเมินผลการเรียน และคิดคะแนน ครบรอบปัญหาในระดับปานกลาง โดยส่วนรวมครมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้ระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยครเห็นด้วยกับวิธีประเมินผลการเรียนมากที่สุด รองลงไปเป็นวิธีวัดผล หมายความว่าผลและประเมินผลการเรียน การคิดคะแนน การใช้ระเบียบการประเมินผลการเรียน และเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน และเลื่อนชั้นตามลำดับ

ยพว (2525) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางด้านวัดและประเมินผล การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนทำการสอน ครโรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติบ่อยๆ ครโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ในสมคประจำชั้น และการนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนครปฏิบัติบ่อยๆ วิธีวัดผลที่ครูใช้บ่อยๆ คือ การตรวจผลงาน การใช้แบบทดสอบและการสังเกต ส่วนการสัมภาษณ์หรือสอบถาม ครโรงเรียนขนาดเล็กใช้บ่อย ครโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ใช้เป็นครั้งคราว นอกจากนั้นปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีความละเอียดเพิ่มภาระหนักแก่ครเกินไป

สวัสดิ์ (2526) ได้ทำการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 จุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อ ศึกษาความเข้าใจ สภาพการปฏิบัติ และปัญหาในการปฏิบัติการประเมินผลตามระเบียบการประเมินผลในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ในเขตการศึกษา 7 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2525 จำนวน 336 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเข้าใจในระเบียบการประเมินผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในระเบียบการประเมินผลอยู่ในระดับค่อนข้างดี และมีความเข้าใจดีกว่าครูผู้สอน ซึ่งมีความเข้าใจอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนด้านสภาพปฏิบัติการประเมินผลตามระเบียบการ

ประเมินผล ปรากฏว่า ครูหรือมห้จะประเมินด้วยการสัมภาษณ์ และสามารถเลือกวิธีประเมินผลให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน การประเมินผลส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจงาน สังเกตการร่วมกิจกรรม และสังเกตการทำงานเป็นกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ก็มีแบบตรวจการบ้าน แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจผลงานเป็นหลัก โดยทำการประเมินผลไปพร้อมๆ กับการสอน และอาศัยเกณฑ์การสอนในระดับชั้นเดียวกันร่วมกันตัดสิน ส่วนการดำเนินการประเมินผล ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันร่วมมือกันดำเนินการทออย่าง โรงเรียนอานวยความสะดวกในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างเครื่องมือและจัดหาเอกสารตำราไว้ให้ครูศึกษาค้นคว้าอย่างพร้อมเพรียง สำหรับปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลนั้น พบว่าครูมีปัญหาอย่างมากในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมแบบสำรวจและตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนที่บ้าน และการสร้างแบบรายงานความรู้สึกของตนเอง ตลอดจนปัญหาในด้านวัสดุอุปกรณ์และเวลาที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ ความร่วมมือจากศุภกครองในการติดตามผล และเวลาที่ใช้ในการติดตามพฤติกรรมของนักเรียนที่บ้าน สำหรับการตั้งเกณฑ์ในการประเมินผลนั้นครูมีปัญหาเล็กน้อย

สำราญ และคณะ (2526) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการนิเทศในด้านการวัดผลและประเมินผลของครูประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษาที่ทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 294 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามและแบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดมหาสารคามโดยเฉลี่ยครูยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้(75%) ในด้านปฏิบัติการประเมินผลก่อนเรียนมักใช้วิธีสังเกตในระดับมาก การทดสอบระดับปานกลาง และใช้วิธีอื่นๆ น้อยมาก การประเมินผลระหว่างเรียน ครูใช้วิธีการทดสอบ การสังเกตระดับมาก ใช้แบบสำรวจรายการและการจัดอันดับคุณภาพในระดับปานกลาง การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนกระทำโดยการประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับมาก และครูมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบปลายภาคหรือปลายปีในระดับปานกลาง การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมจะใช้วิธีสอนเป็นกลุ่มย่อย ให้นักเรียนทำกิจกรรมเพิ่มเติมและ

ครูสอนให้แบบตัวต่อตัวในระดับปานกลาง ส่วนการให้นักเรียนทำสมุดแบบเรียนด้วยตนเอง ให้นักเรียนสอนกันเองและใช้แบบเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับน้อย สำหรับปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบเรียงจากน้อยไปมาก เช่น ขาดอุปกรณ์ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือวัดผล ขาดความรู้ความชำนาญในการสร้างเครื่องมือวัดผล ไม่มีเวลาซ่อมเสริมนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ในป.02 มีมากเกินไป ฯลฯ นอกจากนี้ครูยังต้องการการนิเทศในด้านการวัดประเมินผลเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การสร้างเครื่องมือวัดผล หลักการวัดประเมินผลทั่วไป การกรอกข้อมูลในแบบวัด ป.01, ป.02 และ ป.03 ฯลฯ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉลี่ยแล้วครูยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์ ในด้านการปฏิบัติจะเห็นว่าการประเมินก่อนเรียนจะใช้การสังเกตในระดับมาก การทดสอบในระดับปานกลาง การประเมินผลระหว่างเรียนใช้แบบทดสอบในระดับมาก การจัดอันดับคุณภาพในระดับปานกลางและแบบสำรวจในระดับน้อย การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน กระทำโดยการประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับมาก และครูมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบปลายภาคหรือปลายปีในระดับปานกลาง ส่วนการสอนซ่อมเสริมจะใช้วิธีให้นักเรียนทำกิจกรรมเพิ่มเติม

ครูสอนให้เป็นกลุ่มย่อย ให้นักเรียนทำสมุดแบบเรียนด้วยตนเองในระดับปานกลาง และใช้วิธีครูสอนให้แบบตัวต่อตัว ใช้แบบเรียนสำเร็จรูป ให้นักเรียนสอนกันเองปฏิบัติในระดับปานกลาง

กรมวิชาการ (2527) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเข้าใจของครูและผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนที่เปิดสอนครบทุกชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และเป็นโรงเรียนขนาด 6-10 ห้องเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่จัดโดยวิธีสาธิตให้ดู (ป.1 และป.2 คิดเป็นร้อยละ 42.11 , 33.33 ตามลำดับ) และการประเมินผล การเรียนการสอนวิธีที่ใช้มากที่สุดคือวิธีประเมินความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ หงนส่วนมากใช้วิธีตัดสินผลการเรียน

ด้วยผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมดของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ใช้การประเมินผลปลายปีตัดสินด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตัดสินผลการเรียนโดยใช้วิธีสังเกตโดยตรง (36.84%) ทดสอบ (23.68%) การตรวจผลงาน (21.05%) และสัมภาษณ์ (18.42%)

ประทีน (2528) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2524 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 512 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบ และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดเตรียมด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลตามระเบียบประเมินผลยังไม่เพียงพอ นอกจากนั้นครูส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้มีการจัดเตรียมบุคลากรในสถาน สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการสอบและการประเมินผลการเรียนนั้น ครูปฏิบัติได้ถูกต้องในระดับปานกลาง และเมื่อทดสอบความคิดเห็นของครูต่อหลักการประเมินผลการเรียนกับความคิดเห็นของครูต่อการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลและแนวปฏิบัติ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ

โดยสรุปในกลุ่มนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับปานกลาง สำหรับด้านการปฏิบัติ ครูใช้หลักการสังเกต การตรวจผลงานมากที่สุด ส่วนปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน ได้แก่ การสร้างเครื่องมือ ความร่วมมือจากผู้บริหาร ในการติดตามผล การสอนซ่อมเสริม และการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน

2.4.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบทดสอบเพียงเล่มเดียวคือ งานวิจัยของ ประสิทธิ์ (2526) ซึ่งทำ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการและปัญหาในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและปัญหาในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูที่ทำการสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ปีการศึกษา 2526 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบทดสอบผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เตรียมตารางวิเคราะห์หลักสูตรในการสร้างแบบทดสอบเป็นบางครั้ง โดยทั่วไปครูสร้างแบบทดสอบโดยอาศัยแผนการสอนและทำการคัดเลือกข้อสอบเก่าและสร้างขึ้นใหม่เพิ่มเติม สถานที่โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางกลุ่มเป็นทั้งจัดทำแบบทดสอบ เมื่อสอบเสร็จแล้วครูจะทำการตรวจข้อสอบด้วยตนเอง แล้วนำผลสอบแต่ละครั้งมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนแต่ละครั้งให้ดีขึ้น สำหรับปัญหาพบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาด้านการวางแผนในการสร้างแบบทดสอบและด้านการบริหารการสอนมากกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนขนาดของโรงเรียนไม่มีความแตกต่างกันในทุกๆ ด้าน ในส่วนของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ครูผู้สอนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนหรือครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4.3 งานวิจัยศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของครูวัดผลในโรงเรียนเป็นการศึกษาของ เปรม (2525) ในเรื่อง บทบาทของครูวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคาดหวังของตนเอง ครูและผู้บริหาร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากร 3 กลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือบทบาทหน้าที่ของครูวัดผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอน 464 คน ผู้บริหาร 191 คน และครูวัดผล 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของครูวัดผล 6 ด้าน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ดังต่อไปนี้

90 ขึ้นไป คาดหวังให้ครูวัดผลปฏิบัติ ซึ่งน่าจะนับได้ว่าเป็นหน้าทหมความสำคัญ
ของครูวัดผลซึ่งมีจำนวน 18 หน้าท คือ หน้าทแนะนำครู-อาจารย์ให้เข้าใจหลัก
และวิธีการวัดผลเบื้องต้น เสนอสถิติหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานวัดผลของ
โรงเรียน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในด้านการวัดผลแก่เพื่อนครู
ด้วยวิธีการต่างๆ เป็นที่ปรึกษาของครูในเรื่องของการวัดและประเมินผลการ
ศึกษา จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของแผนกทะเบียนและวัดผล ประเมินพิเศษ
เรียนใหม่ เป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมประชุม อบรม จัดและ/หรือสัมมนา
ในเรื่องการวัดและประเมินผล ชี้แจงให้ครูเข้าใจระเบียบปฏิบัติและบทบาท
ของครูในงานด้านการวัดและประเมินผล การปฏิบัติของแผนกทะเบียนและวัด
ผล เตรียมแบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในงานทะเบียนและวัดผล จัดทำสถิติผลการ
สอบของนักเรียนทุกภาคเรียน ประสานงานกับครู-อาจารย์เพื่อสร้างแบบ
ทดสอบมาตรฐาน ตรวจสอบและบันทึกผลการเรียนของนักเรียน เก็บรวบรวม
ข้อมูลไว้สำหรับแผนกทะเบียนและแนะแนว จัดทำคำราเอกสารและอุปกรณ์
การวัดผลเพื่อบริการแก่ครู วางแผนงานการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
ของโรงเรียน เตรียมหลักฐานให้โรงเรียน ประกาศผลการสอบแต่ละภาคเรียน
จัดดำเนินการให้มีการสอบแก้ตัวสำหรับนักเรียนที่สอบตก วิเคราะห์หรือวินิจฉัยปัญหา
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลของโรงเรียน ซึ่งหน้าทครูวัดผลได้รับความคาด
หวังให้ปฏิบัติจากบุคลากรส่วนใหญ่คือ หน้าทด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวัด
และประเมินผลการเรียนการสอน จากการทดสอบความแตกต่างความคาดหวัง
ให้ครูวัดผลปฏิบัติหน้าท พบว่า กลุ่มครูและผู้บริหาร คาดหวังให้ครูวัดผลปฏิบัติ
หน้าทสูงกว่าสัดส่วนของครูวัดผลเอง แต่เมื่อจำแนกกลุ่มบุคลากรตามขนาด
โรงเรียน พบว่า กลุ่มบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก
มีสัดส่วนของผู้คาดหวังให้ครูวัดผลปฏิบัติหน้าทไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจ
เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ สภาพปฏิบัติ ปัญหาในการวัดและประเมินผลการ
เรียน ซึ่งพบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านสภาพการ
ปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติในระดับน้อย และมี
ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังไม่ปรากฏว่ามี

งานวิจัยเล่มใดที่ศึกษาอย่างละเอียด ลึกซึ้งเกี่ยวกับกระบวนการวัดและประเมิน
 ผลการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดว่าจะหาการศึกษากระบวนการวัดและ
 ประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อันจะหา
 ให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมยิ่งขึ้น